

School Ondersteunings Profiel

De Wingerd (SO en VSO)

Oosterlaan 147
8072 BW Nunspeet
0341 - 253211

Mei 2017

Inhoudsopgave

1. Inleiding

2. Hoe wordt er gewerkt op de Wingerd?

2.1 Het gehanteerde onderwijsconcept

2.2 De voorzieningen op de vijf velden

3. Grenzen en groeimogelijkheden van de school

Groeimogelijkheden en grenzen van het onderwijsconcept

Groeimogelijkheden en grenzen op de vijf velden van voorzieningen

4. Tot slot

1. Inleiding

In het kader van passend onderwijs worden nieuwe samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs gevormd. Die samenwerkingsverbanden krijgen als taak om de lichtere en zwaardere ondersteuning binnen het samenwerkingsverband op een zodanige wijze te organiseren dat er sprake is van een dekkend netwerk. De samenwerkingsverbanden brengen daarvoor de ondersteuningsprofielen van de reguliere scholen in beeld. Echter ook de OOA (= Onderwijs Ondersteunings Arrangementen) die door speciale voorzieningen worden aangeboden spelen een belangrijke rol in het dekkende netwerk. Het gaat daarbij om het (Voortgezet) Speciaal Onderwijs en speciaal basisonderwijs. Vanuit het samenwerkingsverband gezien zijn de genoemde scholen leveranciers van onderwijs ondersteuningsarrangementen. Om te beoordelen of het samenwerkingsverband een dekkend netwerk heeft, moet zij weten welke OOA binnen het gebied beschikbaar zijn en welke ontbreken. Als duidelijk is welke OOA ontbreken staat het samenwerkingsverband voor een beleidskeuze:

- Leerlingen naar een voorziening buiten het samenwerkingsverband sturen dat wel zo'n OOA beschikbaar heeft (nadeel: reisafstand en afrekenen via grensverkeer).
- Gekoppeld aan een reguliere school of een bestaande speciale school een nieuw OOA inrichten (voordeel: thuisnabij; nadeel: kwaliteitsvraagstuk).

De opbrengsten van de audits in de reguliere scholen en de speciale voorzieningen bieden de basis voor beleidsbeslissingen van de samenwerkingsverbanden.

De Wingerd is een speciale voorziening en als zodanig aanbieder van OOA voor een smallere of bredere doelgroep. De school als aanbieder van OOA te karakteriseren maken we onderscheid tussen een zogenaamde doelgroepschool en een integratieve voorziening.

De doelgroepschool richt zich op een specifieke doelgroep zoals leerlingen met een lichamelijk beperking, een verstandelijke beperking, langdurig zieken etc.. Veel speciale scholen zullen doelgroepschool zijn en er in de toekomst regelmatig ook voor kiezen om doelgroepschool te blijven. Onder passend onderwijs blijft deze keuze mogelijk.

Er zullen echter ook speciale scholen zijn die meer vraag gestuurd willen gaan werken. Zij worden wat we noemen een integratieve voorziening. De voorzieningen op de 5 velden worden ook vraaggericht ingezet. Er zijn meerdere specialismen binnen deze school beschikbaar en de school is in staat om haar voorzieningen als het ware om de reguliere voorzieningen heen te brengen.

De audit in 2012 bij speciale voorzieningen was gericht op het geven van een beschrijving van het arrangement en een indicatie van mogelijkheden voor verbreding of verdieping van dat arrangement.

Net als bij het regulier onderwijs laat het arrangement zich beschrijven op de 5 velden en is het onderwijsconcept als onderlegger voor deze velden van groot belang. Het gaat om de volgende vijf velden:

1. De hoeveelheid aandacht/handen in de groep
2. Speciale onderwijsmaterialen
3. De ruimtelijke omgeving
4. Expertise
5. Samenwerking met externe instanties die zich ook met de ondersteuning voor het kind bezig houden

Bij het onderwijsconcept gaat het om de wijze waarop het onderwijs is ingericht voor het omgaan met diversiteit.

Informatie over de vijf velden en het onderwijsconcept is verzameld door:

- een beperkte documentenanalyse (schoolplan, schoolgids, inspectierapport, website);
- een half gestructureerd interview/gesprek;
- half gestructureerde observaties in groepen, met name ter ondersteuning van de bevindingen over het gehanteerde onderwijsconcept en het daarbij horende klassenmanagement;
- een gesprek met het schoolteam waarin de opvattingen rond en het draagvlak voor het onderwijs aan leerlingen met speciale onderwijsbehoeften aan de orde komt.

In het gesprek met het schoolteam zijn de eerste indrukken vanuit het interview en de observaties verwerkt. In dit rapport doen wij verslag van onze bevindingen. Wij wijzen er op dat de informatieverzameling weliswaar uitgebreid en veelzijdig was, maar beperkt is door het karakter van een momentopname.

2. Hoe wordt er gewerkt op de Wingerd

2.1 Het gehanteerde onderwijsconcept binnen de school

Korte impressie van de school

De Wingerd verzorgt onderwijs aan leerlingen van 4 tot 20 jaar met een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) met een bekostigingscategorie van laag/middel/ hoog. De school is verdeeld in een SO en een VSO afdeling. Beide afdelingen hebben een eigen locatie en zijn naast elkaar gelegen. De school telt op peildatum 01-10-2016 in totaal 71 leerlingen, waarvan 14 leerlingen met een hoge bekostiging, 1 midden en 56 met een lage bekostiging. In het SO zijn er 18 leerlingen, verdeeld over 2 groepen. In het VSO zijn er 56 leerlingen, verdeeld over 5 groepen. De gemiddelde groepsgrootte is 10-12 leerlingen per groep. Er worden 9 leerlingen ambulant begeleid in het Basisonderwijs. Daarnaast is er 1 Cumi -leerling in huis. Naast de reguliere ZML groepen heeft de school ook een OZ (= OnderwijsZorggroep) in het SO en een gecombineerde ZML-OZ-groep in het VSO. De OZ groep is niet groter dan 8 leerlingen.

In hoeverre heeft de school te maken met verschillen tussen leerlingen?

Het cognitieve leerniveau op De Wingerd is laag, in verband met de cognitieve beperkingen van de leerlingen. Alle leerlingen hebben een TLV en een eventueel bijkomende problematiek. De school hanteert geen officiële ondergrens en in de OZ-groepen ligt het cognitieve niveau op IQ < 35. Niet alle TLV-hoog geïndiceerde leerlingen zijn geplaatst in de OZ-groepen in verband met het leerniveau, de intensiteit van de begeleiding en de belastbaarheid van de leerlingen. De bovengrens ligt op IQ >70. In die gevallen betreft het vaak structuurbehoefte leerlingen die sociaal-emotioneel kwetsbaar zijn, zoals leerlingen met een stoornis in het autisme spectrum (ASS). Ze zijn afhankelijk van een sterk gestructureerd pedagogisch klimaat. De school geeft aan dat veel leerlingen 'gebutst' op school komen door negatieve schoolervaringen en ontwikkelde faalangst. Ook zijn er leerlingen die een prikkelarme leeromgeving behoeven. De groepen worden ingedeeld op basis van meerdere criteria met betrekking tot de pedagogische en didactische hulpvraag: speciaal leerklimaat (uitdagend of juist veilig), sociaal-emotionele ontwikkeling, onderwijsbehoeften en leeftijd. Bij de indeling van de groepen is gestreefd naar een zo groot mogelijke homogeniteit. Hierdoor hebben leerlingen een betere aansluiting bij hun groepsgenoten en is de taakbelasting van de leerkrachten beperkter, omdat deze wijze van groepsamenstelling minder differentiatiecapaciteit en –activiteit vraagt. Gevolg van dit uitgangspunt is, dat in de school groepen (wat betreft leeftijdsop-bouw) veelal parallel zijn samengesteld.

Door de grote spreiding op het gebied van speciale behoeften rond gedrag, is het team gericht op:

- begrenzing van het gedrag
- stimulering tot activiteit
- inzicht in gedrag en sociale interacties

Speciale behoeften rond gedrag betreft leerlingen met ASS, PDD-NOS, ADHD, ADD, selectief mutisme, angststoornissen, ZMOL-kers en dergelijke. Leerlingen kunnen 1-op-1 begeleiding nodig hebben en de school organiseert dat bij voorkeur in kleine subgroepen. De leerkrachten werken veel preventief op basis van bijvoorbeeld een SP (= SignaleringsPlan). De school is terughoudend in het verwijzen van leerlingen, bijvoorbeeld in het geval van ZMOL-kers (met fysieke agressie). Men probeert in samenwerking met collega-school De Lelie/Driekansen deze onderwijsbehoeften te beantwoorden.

Er zijn weinig verschillen in de culturele achtergrond van leerlingen. Dit is verklaarbaar uit de bevolkingsopbouw van de regio waar de Wingerd staat. De sociaal-economische status van de gezinnen is een afspiegeling van de samenleving. Opvallend zijn wel de vele complexe thuissituaties.

De instroom- en uitstroomcijfers over de afgelopen perioden zijn als volgt:

Herkomst in %	2003-2007	2007-2011	2011-2015
Basisonderwijs	16	23	21
speciaal basisonderwijs	26	20	22
Praktijkonderwijs	3	6	3
speciaal onderwijs cl. 2	0	3	1
speciaal onderwijs cl. 3	16	12	16

speciaal onderwijs cl. 4	8	12	8
Kinderdagcentrum	13	12	11
medisch kinderdagcentrum	5	6	10
Peuterspeelzaal	13	6	8

Uitstroom SO					
Schooljaar	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016
Terugplaatsingen BAO					
Praktijkonderwijs					
VMBO LWOO					
VSO cl. 1					
VSO cl. 2					
VSO cl. 3		1			
VSO cl. 4					
Eigen VSO	4	2	7	9	5
Anders				2	
Uitstroom VSO					
Schooljaar	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016
Terugplaatsingen VO					
Praktijkonderwijs					
Dagbesteding	4	8	12	7	11
Arbeid	1		2	2	1
Anders, nl: MBO			1		1
Ander VSO-ZML					
Soc. Werkvoor.			1		
Overig					

Hoe wordt binnen de school op speciale onderwijsbehoeften gereageerd?

Door de bestuurlijke verbinding in het verleden met zorginstelling Philadelphia heeft de school veel ervaring opgedaan met het vormgeven van onderwijs aan zeer laag functionerende leerlingen. Nog steeds bestaat er een inhoudelijke samenwerking. De school heeft bijvoorbeeld samenwerking op het gebied van stages, ATO (= Arbeids-ToekomstOriëntatie) en het gebruik van faciliteiten (b.v. snoezelruimte en zwembad Halfweg van Philadelphia).

De schoolleiding verwacht dat de huidige samenwerking zal worden geïntensiveerd, wellicht ook op het gebied van personeelsbeleid in verband met aangekondigde bezuinigingen (bemiddeling, coaching, herplaatsing, e.d.). De OZ-groepen zijn 6 à 7 leerlingen groot. Voor beide groepen is een GL (= GroepsLeerkracht) en KA (= KlassenAssistent) fulltime aanwezig, ondersteund door een expertisegroep van therapeuten met een spelbegeleider, logopedist en TEACCH begeleider (TEACCH = Treatment and Education of Autistic and related Communication handicapped Children).

Daarnaast kunnen leerlingen extra begeleiding krijgen via de WMO-PGB/ZIN-indicering, verzorgd door Careander (2 tot 6 uur per leerling). Ook is er vanuit de compensatieregeling AWBZ een aanvulling voor OB (= Ondersteunende Begeleiding). In totaal zijn 6 OB'ers meerdere dagen per week binnen de school aanwezig. Onder schooltijd kan muziektherapie, fysiotherapie, PMT, speltherapie en (meer incidenteel) sensorische integratie worden verzorgd. Deze ondersteuning valt buiten de eigen formatie.

Specifieke hulp:

Een expertisegroep integreert de disciplines Logopedie, SpelBegeleiding en TEACCH tot een aanbod binnen de school. De school investeert hierin met eigen middelen. Een voorstel tot inzet kan afkomstig zijn van de ouders,

de leerkracht, de therapeut en/of het AZO (= Algemeen Zorg Overleg. Het aanbod kan betrekking hebben op een individuele leerling, een subgroepje of de gehele groep binnen of buiten de klas. De therapeuten zorgen voor kennisoverdracht naar de GL, zodat zij ook aandacht kunnen geven aan b.v. mondmotoriek en woordenschat, gebaren ondersteuning, muziek, werkhouding en taakgerichtheid, e.d. De therapeuten zetten vooral in op het sociaal-emotioneel welbevinden van de leerlingen als voorwaarde om tot leren te kunnen komen, zoals communiceren over gevoelens met picto's, spel, of beeldend vormen. Voor het vakgebied spel maakt de school gebruik van een eigen ontwikkelde spelrelijn. In toenemende mate is er sprake van een 1 kind – 1 plan (EKEP) benadering.

De focus van het team ligt in eerste instantie op de sociaal-emotionele ontwikkeling en het welbevinden van de leerling, om vervolgens van daaruit aan de cognitieve ontwikkeling te werken. De school maakt gebruik van het PAD-programma en STIP. Daarnaast werkt de school vanaf januari 2017 met de methode 'Wonderlijk gemaakt speciaal' voor relationele en seksuele vorming. Indien wenselijk is er een samenwerking met MEE Veluwe t.a.v. bepaalde onderwerpen.

In elke groep wordt er gewerkt met een dagschema en pictogrammen voor de activiteiten. De school werkt met de CED-leerlijnen en leerdoelen. Van alle leerlingen is een OPP (= Ontwikkelings Perspectief Plan) geformuleerd waar een uitstroomprofiel aan is gekoppeld. Op grond van dit uitstroomprofiel worden leerdoelen geselecteerd.

De school varieert met verschillende mogelijkheden om extra aandacht aan leerlingen te geven. Dit kan gegeven worden door:

- individuele aandacht, in een andere ruimte dan de groep
- individuele aandacht, in dezelfde ruimte, maar apart van de groep
- groepsaandacht in homogene subgroepen
- individuele aandacht geïntegreerd in de groepsaanpak

Het schoolteam houdt rekening met de verschillende leerstijlen van leerlingen. De individuele aanpak staat vermeld in het OPP. In het eindverslag bij schoolverlaten wordt de werkstijl beschreven in verband met de werkplek waar de leerling terecht gaat komen.

Het VSO start voor de meeste leerlingen bij 12 jaar met een instroomgroep tot 14 jaar. Bij het aanbieden van de lesstof wordt rekening gehouden met het niveau en de interesse van de leerling. De school probeert het leren betekenisvol en uitdagend te laten zijn. Het leren gaat er steeds meer praktijkgericht uitzien. Zodra de leerling eraan toe is, richt het lesprogramma zich nog meer op de toekomst. De vorderingen worden vastgelegd in een portfolio. Dit portfolio wordt gedurende de hele VSO-tijd uitgebreid. Op ongeveer 15 jarige leeftijd wordt de arbeidsinteresse-test afgenomen. Eveneens een belangrijk aspect is training van sociale vaardigheden. Er wordt veel aandacht besteed aan het omgaan met elkaar (bijv. het omgaan met emoties en het oplossen van conflicten), communicatie en spelontwikkeling. Ook het aanleren van taakgerichte vaardigheden is een belangrijk gebied. Er bestaat de mogelijkheid om in samenwerking met MEE-Veluwe een cursus sociale vaardigheden en/of weerbaarheid op school te volgen. Hierbij worden ook de ouders betrokken. Naarmate de leerlinge ouder wordt en stage loopt, zal het lesprogramma zich steeds meer richten op de toekomst dus op de praktijk. De activiteiten bestaan uit zowel theorie- als praktijkvakken waarbij de nadruk ligt op de praktijk en de theorie dient ter ondersteuning daarvan. Zo wordt bij rekenen vooral gewerkt aan meten, wegen, klokkijken en met geld omgaan. Bij taal bijv. aan het overbrengen van een boodschap, luisterhouding en begrip, telefoon aannemen, etc. De leerlingen krijgen een basispakket praktijkvakken aangeboden maar ze krijgen ook de mogelijkheid om te kiezen uit een aantal vakgebieden dat hun bijzondere interesse heeft. Hierbij valt te denken aan koken, huishoudkunde, techniek, natuur, etc. Iedere leerling krijgt deze vakken op zijn/haar niveau aangeboden. Vanaf 17 jaar wordt het OPP "Trajectplan" genoemd omdat hierin duidelijk een traject wordt uitgezet voor de laatste periode op school. In het laatste schooljaar ligt de nadruk op stage. De leerlingen stromen dan geleidelijk uit naar de plek in de maatschappij waar zij in de toekomst hun werk gaan verrichten.

Stagebegeleiding:

Van 12 - 15 jaar volgt elke leerling ATO (= Arbeids-ToekomstOriëntatie) onder begeleiding van een GL/KA in een klein groepje voor een dagdeel per week. Ze kunnen zo op verschillende plekken ervaren welke werkzaamheden bij hen passen en waar hun interesses liggen. Op basis van de ervaringen van ATO en een arbeids-interesstest (vanaf 16 jaar) worden er individuele stagetrajecten gestart, afhankelijk van de mogelijkheden en interesses van de leerling. Er wordt met ouders en leerling een toekomstperspectief op papier gezet.

Er wordt dan gekeken naar:

- . de zorgvraag van de leerling, zijn er aanpassingen nodig op de uitstroomplek
- . de wensen van de leerling m.b.t. arbeid of dagbesteding
- . de uitstroommogelijkheden die er zijn voor de betreffende leerling.
- . het traject wat de leerling gaat doorlopen tot de schoolverlating met het oog op de uitstroommogelijkheden.
- . welke vaardigheden nog extra getraind kunnen worden bij de leerling en op welke manier
- . is er vervolgscholing nodig/mogelijk voor de leerling
- . plaatsing in het doelgroepenregister of aanvragen van Wajong-uitkering
- . welke indicaties zijn er nodig na schoolverlating

De uitstroom naar betaalde Arbeid (met loonwaarde) (deels met beperkte loonwaarde d.m.v. detachering, UWV of reïntegratie) bedraagt tussen de 15 – 20 %. De rest van de leerlingen stroomt uit richting beschut werk (zonder loonwaarde < 20%), arbeidsmatige- of belevingsgerichte dagbesteding.

De stagecoördinatoren van de school zijn op de hoogte van de stagemogelijkheden voor onze leerlingen in de regio. Ze hebben overleg met collega's van andere scholen, academie voor Zelfstandigheid en MBO, gemeenten, zorginstellingen, particuliere dagbestedingsprojecten, bedrijven, MEE, om een zo passend mogelijk traject voor de leerling neer te zetten en om hun kennis van de sociale kaart op stage- c.q. werkgebied up-to-date te houden. overleggen regelmatig met medewerkers van de SWV (= Sociale WerkVoorziening), MEE-Veluwe en UWV.

De school biedt na de uitstroom twee jaar nazorg, waarbij er 2x per jaar contact is met de werkplek. Ook kunnen ouders, dagbestedingslocaties en werkgevers de hulp van school inroepen als een oud-leerling dreigt vast te lopen. Er bestaat een regionale samenwerking, zogenaamd netwerkoverleg, met de stagecoördinatoren van de collega-school De Lelie, Careander, 's Heeren Loo, Philadelphia, Inclusiefgroep en MEE. Hier wordt gezamenlijk naar praktische oplossingen gezocht, worden stageplekken besproken en gedeeld, komt scholing aan de orde, e.d. De stagebegeleiders hopen op een continuering van de huidige samenwerking.

Karakterisering van het onderwijsconcept

In de SO-groepen wordt thematisch gewerkt en is er sprake van zowel kennis gestuurd onderwijs als spelend onderzoeken en ervaren. In de OZ-groepen is er sprake van veel zelf ontdekken, beleven en ervaren. In de andere groepen is er meer sprake van kennisoverdracht. Bij de AO, stages en praktische vakken in het VSO is er weer meer sprake van zelf ontdekken. De school organiseert voor de leerling keuzemogelijkheid. De kennis is gericht op de toepassing daarvan. Vooral in het VSO is de aangereikte kennis functioneel en relevant voor de toekomstige woon/werkplek. Een aantal activiteiten is klassikaal, zoals de start van de dag, knutselen, gym, WereldOriëntatie. De andere ontwikkelingsgebieden worden individueel of in subgroepen aangeboden. De sturing van het leren geschiedt vooral door de GL in samenwerking met de LO (= LeerkrachtOndersteuner) en/of OA. In het VSO hebben de leerlingen meer invloed op het aanbod (b.v. brommer-theoriediploma, bosmaaiercertificaat e.d.). De school heeft overigens de ambitie om de leerling meer invloed te laten hebben op het eigen leren.

Het schoolteam is erop gericht het maximale uit elke leerling te halen. Men probeert daarbij een balans te verkrijgen tussen belastbaarheid (risico van frustratie) en welbevinden van de leerling (risico van ondervraging). Afhankelijk per leerling wordt er structuur in de opdrachten geboden (dagschema, picto's, e.d.). De verwerking van opdrachten en spel kan vaak vrijer zijn. De school beoordeelt de vorderingen op basis van de beginsituatie van de individuele leerling. Er wordt op bescheiden schaal gebruik gemaakt van het samenstellen van GroepsPlannen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van het LeerlingVolgSysteem (ParnasSys). In zgn. sublesgroepen wordt voor leerlingen met vergelijkbaar niveau een op hen toegesneden aanbod gemaakt. Er wordt voor leerlingen met IQ >55 CITO-toetsen afgenomen. Voor leerlingen met een lager niveau worden CITO ZML-toetsen afgenomen.

Eén van de personeelsleden is opgeleid tot (gecertificeerd) VIB'er (= Video Interactie Begeleider). In het komende jaar zullen nog 2 IB'ers (= Intern Begeleider) en de orthopedagoog deze opleiding gaan volgen. De meeste leerkrachten zijn in cursussen al vertrouwd geraakt met het verschijnsel VIB in hun pedagogische praktijk. Het team zal VIB vervolgens in de reguliere GroepsBespreking gaan toepassen.

De GL evalueren het onderwijs op basis van de leervorderingen van individuele leerlingen. Dit wordt gedaan in de halfjaarlijkse Evaluatie van het OPP. De stagebegeleiding hanteert een nazorgplan. Bij de evaluatie van het

onderwijs worden de leerlingen nauwelijks betrokken. Er is nog geen leerlingenraad, maar dit staat wel als actiepunt opgenomen in het schoolplan.

Conclusie:

Het schoolteam is leerlinggericht en gaat uit van de beginsituatie van de leerling. De GL spelen in op de interesses van de leerling, of laten de leerling de eigen talenten ontdekken dan wel ervaren. De (VSO-)leerling is nog niet sterk gepositioneerd in het eigen leerproces.

Hoe wordt binnen de school de continuïteit van de onderwijszorg voor elke leerling verzekerd?

De interne leerlingenzorg is beschreven in het protocol “Zorgstructuur”. In dit protocol wordt beschreven welke procedures binnen De Wingerd worden doorlopen en welke planningsdocumenten worden gemaakt om een adequate handelingsplanning te realiseren. Ook staat in dit document beschreven welke personeelsleden bij welke processen zijn betrokken en wie verantwoordelijk is voor de uitvoering ervan. De centrale gedachte in dit verhaal is het cyclisch proces van plannen maken, evalueren van de resultaten en het bijstellen van het plan. Het OPP is steeds het uitgangspunt bij ieder overleg van een leerling.

Per leerling wordt eens per jaar een OPP (Ontwikkelings Perspectief Plan) gemaakt. Dit wordt met de ouders/verzorgers besproken. Na 6 maanden wordt het OPP geëvalueerd en eventueel bijgesteld. Voor leerlingen die onderwijs krijgen binnen het opvoedings- en ondersteuningsprogramma van de OZ-groepen wordt gesproken over een “ondersteuningsplan”. Deze term kan worden beschouwd als het OPP. In het OPP van deze groepen wordt naast een weergave van de te behalen doelen ook een persoonsbeschrijving gegeven.

In het OPP van alle leerlingen worden belemmerende en bevorderende factoren weergegeven. De Orthopedagoog heeft hierin een rol. Verder worden, wanneer daar aanleiding toe is, voor een leerling met een speciale hulpvraag een CP (= CommunicatieProfiel), FP (= FunctioneringsProfiel), een SP (= SignaleringsPlan) of de ASS-wijzer wordt gemaakt en als bijlage toegevoegd aan het OPP.

De GL is de spil in de ZorgStructuur. Hij/zij maakt de OPP en laat zich adviseren door de IB’er, de orthopedagoog, begeleiders en therapeuten over de inhoud ervan en onderhoudt de contacten met ouders. Hij/zij coördineert alle activiteiten die in het kader van dit OPP worden uitgevoerd door LO/KA, therapeuten, vrijwilligers en stagiaires. Het OPP kan ook geschreven worden door een LO in overleg met de leerkracht. De IB’er begeleidt de leerkracht in dit proces. Wanneer de hulpvraag van de leerling daar aanleiding toe geeft schuift de orthopedagoog bij. Tevens coördineert de IB’er de leerlingbegeleiding en let daarbij vooral op de samenhang/samenwerking van de zorg binnen de school. Tussentijdse problemen met leerlingen bespreekt de GL met de IB’er. Hij/zij overlegt wanneer nodig in het ZT (= ZorgTeam) dat gevormd wordt door de IB’ers, de orthopedagoog en het MT. Zij overleggen wie welke actie onderneemt om het probleem zo goed mogelijk op te lossen.

In het maandelijks AZO (= Algemeen ZorgOverleg) waarin het ZT overlegt met het MT worden de diverse elementen van het zorgsysteem op elkaar afgestemd, getoetst aan het schoolbeleid en wordt eventueel nieuw beleid voorbereid.

Bij de handelingsplanning kan gebruik worden gemaakt van specialistische zorg, zoals:

- Logopedie
- Speltherapie
- Spelbegeleiding
- Muziektherapie
- Fysiotherapie
- Psychomotorische therapie
- TEACCH (een programma om autistische mensen te leren zelfstandig te werken)

Binnen de school wordt deze expertise aangeduid als SH (= Specifieke Hulp).

De orthopedagoog of de IB’er overlegt met de SH over de inhoud van de hulpprogramma’s. Daarnaast overlegt het ZT 4x per jaar met de SH waarbij inhoudelijke verdieping en afstemming uitgangspunt zijn.

2.2 De voorzieningen op de vijf velden

Wij beschrijven hier de voorzieningen van de school tegen de achtergrond van alle mogelijke voorzieningen die op dit moment op scholen, van wat voor soort dan ook, bestaan. In de praktijk heeft geen enkele school alle voorzieningen.

Van reguliere scholen kan, in de huidige verdeling van mensen en middelen onder de schoolsoorten, verwacht worden dat zij maar beperkt kunnen 'scoren' op deze velden van onderwijs ondersteunings-voorzieningen.

Speciale scholen (ook het SBO en OPDC) kunnen op deze velden uitgebreidere arrangementen bieden.

Vergeleken met het reguliere onderwijs biedt het (Voortgezet) Speciaal Onderwijs in zijn algemeenheid:

1. Meer aandacht per individuele leerling;
2. Meer (tijd om) aangepast onderwijsmateriaal (te maken);
3. Een aangepaste fysieke ruimte;
4. Specifieke expertise;
5. Zorg van andere instanties, verweven in het onderwijs.

Voor alle typen speciaal onderwijs gelden de kenmerken 1, 2 en 4. In sommige typen speciaal onderwijs zien we bovendien de kenmerken 3 en/of 5. Een verschil tussen SBO en (V)SO op de vijf velden is, dat het speciaal onderwijs een intensiever en meer verdiept aanbod heeft: nog meer tijd per leerling, meer specifieke op een bepaald type leerling toegesneden materialen, verder aangepaste fysieke ruimten, diepte-expertise op bepaalde terreinen en vaker geïntegreerde samenwerking met externe partners.

Tussen de typen speciaal onderwijs kunnen er flinke verschillen zijn. Een groot verschil zal er zijn m.b.t. het veld expertise. Zowel de teamexpertise als de individuele expertise zal vaak toegesneden zijn op de beperkingen of stoornissen waarvoor de school altijd bedoeld was.

Veld 1: de hoeveelheid aandacht/handen in de klas

Functionaris(sen) SO en VSO	Aantal uren per week	Aantal betrokken lln.
Klassenassistent/OA/leraarondersteuner	153	alle
Spelbegeleider	16,5	24
Logopedist	27,5	31 indiv. en 5 groepen
Teach- begeleider	2	3
Ondersteunend begeleider	90	18
TA (hovenier)	5,5	12
Eigen AB	12,5	9

Opmerking:

Bovendien externe deskundigen die hun praktijk binnen de school uitvoeren (niet in loondienst):

- Speltherapie: 1 uur 1 leerling
- Fysiotherapie: 3 uur 6 leerlingen
- Psychomotorisch therapeut: op dit moment geen leerlingen
- Muziektherapie: op dit moment geen leerlingen

Veld 2: de onderwijsmaterialen

Het gaat hier alleen om heel specifieke, op leerlingen met speciale onderwijsbehoeften toegesneden, materialen (materialen die niet op nagenoeg iedere school aanwezig zijn)!

Afdeling SO:

Beschikbare onderwijsmaterialen met speciale didactische kenmerken

Aangepaste leerlijnen:

X alternatieve methodes, nl. Leespraat (voor kinderen met Down), de Rekenlijn Spelling in de Lift, Maatwerk, Rekenboog ZML, ABC, schrijf maar mee, Aap Zee Koe (voor autistische lln.), Veilig in stapjes/veilig stap voor stap (VLL), schriftelijke taal: Lezen wat je kunt (Trijntje de Wit)

X anders, nl. Sociale cognitie: PAD, STIP, dag Jules, Wonderlijk gemaakt Speciaal.

Beschikbare onderwijsmaterialen met speciale pedagogische/psychologische kenmerken:

Onderwijsmaterialen ondersteunend bij:

X methode voor sociaal-emotionele ontwikkeling, nl. PAD, STIP, Wonderlijk gemaakt Speciaal.

X uitdaging tot alertheid en activiteit, nl. Ervaar het maar

Aanpassingsvermogen aan kind specifieke fysieke belemmeringen (in aanvulling op de didactische materialen)

Aanwezige materialen (zoals zitballen, 'sissel'-kussens voor hyperactieve kinderen, fysiotherapeutische materialen voor revaliderende kinderen, basis verpleegmaterialen voor langdurig zieke kinderen, MRT-materialen¹ aangepast schrijfmateriaal, aangepast meubilair):

Speciale pennen, toetsenborden, snoezelruimte.

Afdeling VSO:

Beschikbare onderwijsmaterialen met speciale didactische kenmerken

Aangepaste leerlijnen:

X alternatieve methodes, nl. Maatwerk, Spelling in de Lift, Promotie, Portfolio

X gericht op zelfredzaamheid, nl. Portfoliokaarten, Praktijkaart Leerwerkcentrum, Kookboek TOF

X met een lager tempo, veel herhalen, nl. individuele trajecten

X die (veel/snel) lezen vermijden, nl. Pictolezen, fotokaarten

X gericht op auditieve informatieverwerking, nl. individuele trajecten

X gericht op visuele informatieverwerking, nl. zie boven

X gericht op sensomotorische informatieverwerking, nl. snoezelruimte, spelbegeleiding, Vlaskamp methode, Heijkamp

X uitgaand van sterk eigen probleemoplossend vermogen, nl. EIM

Beschikbare onderwijsmaterialen met speciale pedagogische/psychologische kenmerken:

Onderwijsmaterialen ondersteunend bij:

X methode voor sociaal-emotionele ontwikkeling, nl. PAD, Stip en Wonderlijk gemaakt Speciaal.

X begrenzing van het gedrag, nl. PAD, STIP, SP, ASS-wijzer

X uitdaging tot alertheid en activiteit, nl. het hele lesaanbod

X het ervaren van successen en het ontvangen van beloningen, nl. PAD, STIP

X begrip voor sociale interactie (met de volwassenen en de leeftijdsgenoten in de eigen omgeving), nl.

Weerbaarheidstraining i.s.m. MEE, Samenwerken op je werk, i.s.m. MEE

Aanpassingsvermogen aan kind specifieke fysieke belemmeringen (in aanvulling op de didactische materialen)

Aanwezige materialen (zoals zitballen, 'sissel'-kussens voor hyperactieve kinderen, fysiotherapeutische materialen voor revaliderende kinderen, basis verpleegmaterialen voor langdurig zieke kinderen, MRT-materialen² aangepast schrijfmateriaal, aangepast meubilair):

Speciale pennen, toetsenborden, waterbed, speciale kruk, zitkussens, aangepaste tafel en stoel.

Veld 3: de ruimtelijke omgeving

Afdeling SO:

Voor speciale bewegingsbehoeften

X rolstoeltoegankelijkheid

X time-out ruimte³

X een speelplein met extra kwaliteit

Voor verzorging en therapie

X verzorgingsruimte⁴

X revalidatie- en therapieruimte (bv. voor fysiotherapie)⁵

¹ MRT=motorische remedial teaching

² MRT=motorische remedial teaching

³ Het kan zijn dat de ruimte nog niet als zodanig is ingericht, maar wel eenvoudig om te vormen is.

⁴ Idem

⁵ Idem

X omgeving gericht op sensorische beleving (snoezelmuur e.d.)

X rustruimte⁶

Voor speciale leerbehoeften

X handenarbeidlokaal/atelier/technieklokaal

X speel-/gymlokaal

X schooltuin

X dierenverblijf

Afdeling VSO:

Voor speciale bewegingsbehoeften

X rolstoeltoegankelijkheid

X time-out ruimte⁷

X Extra grootte van de lokalen, gangen en speel/gymruimten

X een speelplein met extra kwaliteit

Voor verzorging en therapie

X verzorgingsruimte⁸

X revalidatie- en therapieruimte (bv. voor fysiotherapie)⁹

X omgeving gericht op sensorische beleving (snoezelmuur e.d.)

X rustruimte¹⁰

Voor speciale leerbehoeften

X handenarbeidlokaal/atelier/technieklokaal

X speel-/gymlokaal

X keuken (voor leerlingen)

X schooltuin

X dierenverblijf

Veld 4: de expertise

Geïntegreerd in de teamaanpak en geïnternaliseerd in het handelen van alle medewerkers is aanwezig:

X Kennis over opvattingen en aanpakken in de onderwijszorg (handelingsgericht werken, werken met leerlijnen, onderwijsconcepten gebaseerd op onderwijsbehoeften van leerlingen zoals coöperatief leren)

X Kennis over onderwijszorgvoorzieningen rond de school en in de regio

X Een teamaanpak op gedrag (afspraken op papier en werkend in de praktijk)

X Competenties om ouders als partner te betrekken bij de onderwijszorg voor hun kind

Toelichting:

De school heeft de beschikking over SH, de expertisegroep met spelbegeleiding, muziektherapie, logopedie en TEACCH begeleiding. De orthopedagoog adviseert handelingsgericht en kijkt vooral vanuit de gedragsaanpak naar de leerlingen en minder vanuit diagnostisch onderzoek en intelligentietests. Opbrengst Gericht Werken wordt ook steeds meer onderdeel van de ontwikkeling van de leerlingen.

Het schoolteam stemt de communicatie af op het begripsniveau van de individuele leerling. Men denkt in kleine ontwikkelingsstapjes, kan structuur aanbrengen en handhaven en heeft veel geduld met de leerlingen.

De GL zijn gevoelig voor de primaire interactie (aanvoelen van behoeften, ombuigen van gedrag en samen naar oplossingen zoeken). Er is veel contact met de ouders en deze worden gezien en gewaardeerd als ervaringsdeskundigen over hun eigen kind. Uit de tevredenheidsonderzoeken blijkt dat de ouders zeer tevreden zijn.

De beschikbaarheid van expertise (gecertificeerd) op specifieke gebieden is als volgt:

Binnenschool	Buitenschools, snel toegankelijk	Expertiseveld
X Nee	X Ja	Visuele beperkingen
X Nee	X Ja	Auditieve beperkingen

⁶ Idem

⁷ Het kan zijn dat de ruimte nog niet als zodanig is ingericht, maar wel eenvoudig om te vormen is.

⁸ Idem

⁹ Idem

¹⁰ Idem

X Ja		Spraakmoeilijkheden en taalstoornissen
X Ja		Verstandelijke beperkingen
X Nee	X Ja	Motorische beperkingen
X Nee	X Ja	Beperkingen door chronische ziektes
X Ja		Autisme Spectrum Stoornissen (ASS)
X Ja		ADHD en ADD
X Ja		Angst- en hechtingsstoornissen
X Ja		Overige psychiatrische aandoeningen
X Ja		Gedragsproblemen
X Nee	X Ja	Dyslexie
X Nee	X Ja	Onderwijsachterstanden andere culturen

Veld 5: de samenwerking met andere instanties

Contacten andere instellingen:

	Nooit	Sporadisch	Regelmatig	Vaak	GHP
SMW				X	
Bureau Jeugdzorg		X			
GGD			X		
GGZ			X		
MEE				X	
Kinderziekenhuis		X			
Revalidatiekliniek		X			
Justitiële inrichting	X				
KDC				X	
MKD		X			
Gemeente			X		

Toelichting:

Leerlingen kunnen extra begeleiding krijgen via de AWBZ-PGB indicering, verzorgd door Careander (2 tot 6 uur per leerling). Onder schooltijd kan fysiotherapie, PMT, speltherapie en (meer incidenteel) sensorische integratie worden verzorgd.

De school biedt in samenwerking met MEE-Veluwe een cursus sociale vaardigheden en/of weerbaarheid aan.

In een zgn. netwerkoeverleg wordt nagedacht over de toekomst van de leerling na afloop van de schoolperiode.

De stagecoördinatoren van de school overleggen met medewerkers van de Sociale Werkvoorziening, MEE-Veluwe en UWV sociale zekerheid.

Er bestaat een regionale samenwerking met de stagecoördinatoren van de collegaschool De Lelie, Careander, 's Heeren Loo, Philadelphia en MEE. Hier wordt gezamenlijk naar praktische oplossingen gezocht, worden stageplekken besproken en gedeeld, komt scholing aan de orde, e.d. Bij Philadelphia locatie Halfweg maakt de school wekelijks gebruik van de snoezelruimte en het therapiebad.

De Wingerd werkt ook mee aan de academie voor Zelfstandigheid. Dit is een scholingsaanbod in het kader van volwassen educatie waarbij verschillende onderwijs- en zorginstellingen zijn betrokken.

Er is een overleg over de plaatsing (de beste plek) van leerlingen met het cluster 4 onderwijs.

3. Grenzen en groeimogelijkheden van de school

3.1 Groeimogelijkheden en grenzen van het onderwijsconcept

Een basis voor onderwijs aan leerlingen met diverse onderwijsbehoeften wordt gelegd door het onderwijsconcept van de school. Op het gebied van de diversiteit zijn drie kenmerken van het onderwijsconcept bepalend: het draagvlak binnen het team, de mate waarin de lesstof dan wel de individuele onderwijsbehoefte van de leerling uitgangspunt van het lesprogramma is, de mate waarin leerkrachten tijdens de les in dialoog met de leerling afstemming zoeken tussen de vraag van de leerling en het aanbod van de leerkracht.

Het eerste kenmerk verwijst naar de attituden en opvattingen van de leerkrachten ten aanzien van zorgleerlingen in de school en de bereidheid daarop met aanpassingen te reageren.

Het tweede kenmerk, gericht op het lesprogramma, kan worden gezien als een kwalificering op een dimensie van methodegestuurd naar leerlingengestuurd.

Aan het ene uiterste van die dimensie staan de scholen die bijna de volledige lestijd de methode als leidraad hanteren¹¹. Leerlingen die onvoldoende uit de voeten kunnen met de standaard methode krijgen herhalingsstof, extra instructie of verdiepingsstof – zoals die binnen de methode is gegeven. Het gemiddelde niveau en tempo van de standaardmethode is maatgevend. Scholen die dit concept welbewust hanteren zijn vaak van opvatting dat ‘een leerling bij de groep houden’ betekent dat de leerkracht zijn of haar uiterste best doet om de leerling met speciale behoeften voor wat betreft zijn of haar prestaties zoveel mogelijk bij de gemiddelde groep aan te laten haken.

Het andere uiteinde van de dimensie wordt bezet door scholen die hun onderwijsconcept afstemmen op de specifieke leerlingen die op dat moment samen een klas vormen. De start ligt bij de individuele onderwijsbehoeften van leerlingen met hun individuele ontwikkelingslijnen. De leerkracht beheerst de kerndoelen en de bijbehorende standaard leerlijnen. Daardoor is hij of zij in staat om vrijelijk af te wijken van standaard lesmethoden wanneer de onderwijsbehoefte van de leerling daarom vraagt: de leerkracht is in staat de kerndoelen te bereiken via verschillende wegen.

De werkvormen in de groep zijn vaak heterogeen, waardoor ‘een leerling bij de groep houden’ hier een gelijke betekenis heeft voor elke leerling. Bij een dergelijk concept worden veelal ook standaardmethoden en methodegebonden toetsen gebruikt, maar dan als middel zonder dat zij direct het didactisch en pedagogisch handelen sturen.

Het derde kenmerk, de dialoog tussen leerkracht en leerling, is typerend voor het voortgezet onderwijs waar de leerlingen mondig zijn en er beperkte contacturen zijn tussen meerdere leerkrachten en een leerling. De leerling is met de leeftijd in toenemende mate mondig en in staat zelf (mee) de regie te voeren over wat hij of zij nodig heeft. Over de onderwijsbehoefte van de leerling is al veel bekend, de informatie daarover is te verkrijgen van:

- de leerling
- de ouders/verzorgers
- het primair onderwijs
- eventuele betrokken externen

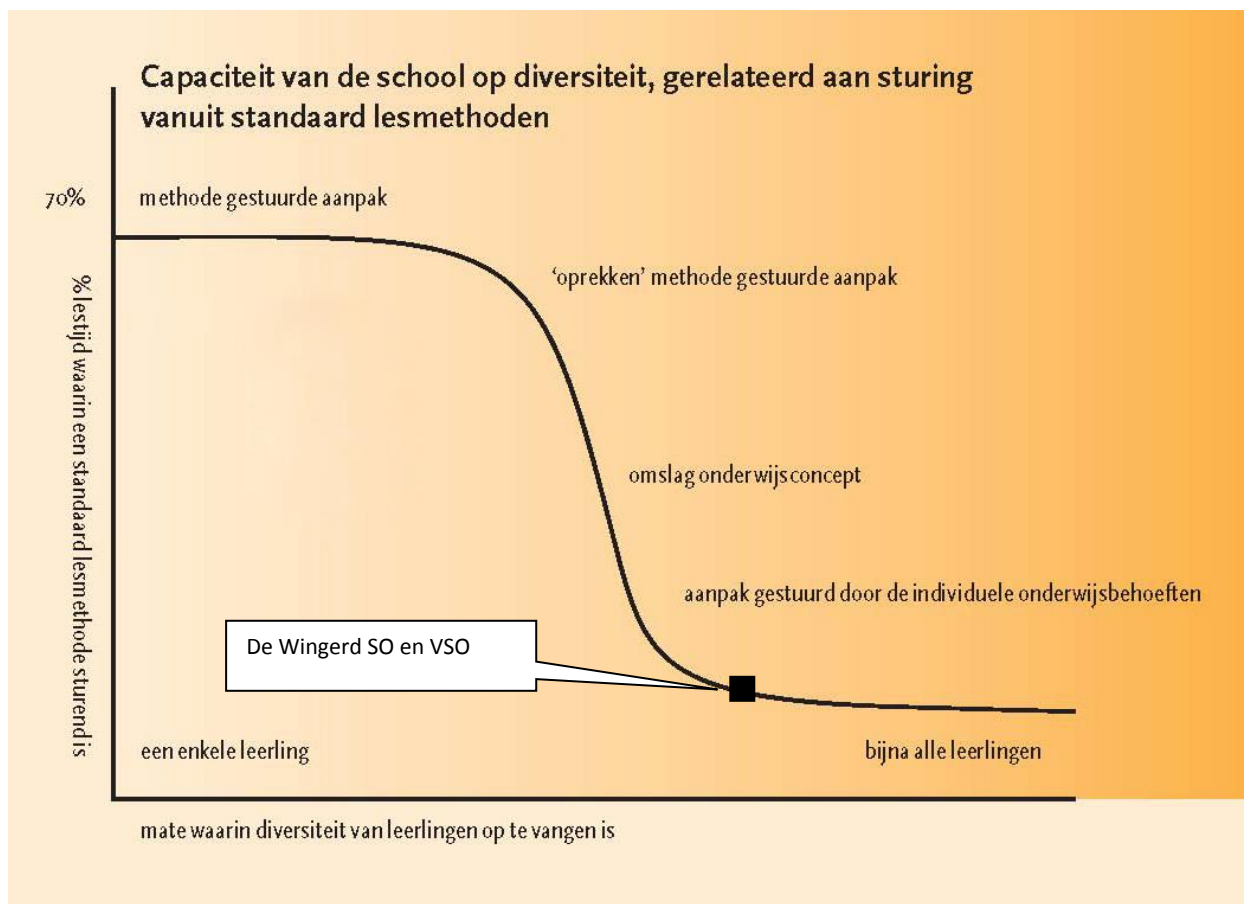
Individuele leerkrachten binnen het VO zijn nauwelijks in staat de onderwijsbehoefte te bepalen, vanwege de korte contacten per week. De basis van de onderwijszorg ligt in de school, de school is het niveau waarop in algemene zin (nog niet gespecificeerd naar vakken) de onderwijsbehoefte bepaald wordt. Het ‘hart’ van de onderwijszorg ligt echter in de klas, in de dialoog tussen leerkracht en leerling, met als inzet de volgende vragen van de leerkracht: ‘Wat heb je nodig van mij?’ en ‘Wat kan ik bieden aan jou?’.

Alle scholen hebben te maken met verschillen tussen kinderen. Relevant voor Passend Onderwijs zijn verschillen tussen leerlingen op het gebied van leercompetenties, leerstijlen, gedragscompetenties, gedragsstijlen, culturele achtergronden en gezinsachtergronden. Leerkrachten op scholen die vooral methodegestuurd werken, rekken naarmate er meer verschillende leerlingen in hun klas zitten de mogelijkheden van hun onderwijsaanbod steeds verder op. Manieren om binnen het methodegestuurde concept onderwijs te bieden aan leerlingen met verschillende onderwijsbehoeften zijn o.a. het groeperen van handelingsplannen, zelfstandig werken, vergroting van de expertise van de leerkracht, incidentele toepassing

¹¹ Onderzoek van de SLO wijst uit dat gemiddeld ongeveer tweederde van de lestijd op Nederlandse scholen les wordt gegeven met gebruik van standaardlesmethoden.

van vormen van leren in heterogene groepen, de keuze van methodes die heel veel ruimte bieden voor gedifferentieerd werken.

Omdat het uitgangspunt van de les bepaald is door de centrale aanpak van de methode, betekent elke nieuwe onderwijsbehoefte een extra aanpassing bij die aanpak. Wanneer veel aanpassingen nodig zijn beleeft de leerkracht dit vaak als een stapeling van taken en daarmee als een toenemende belasting. Soms uit zich dit door de behoefte van de leerkracht aan steeds meer orde en rust in de klas, om de controle te kunnen houden over alle verschillende activiteiten die gelijktijdig plaatsvinden. Met het toenemen van de organisatorische belasting van de leerkracht blijft er minder tijd en energie over voor het ter plekke inspelen op specifieke behoeften van leerlingen op het moment dat die zich aandienen. Het methodegestuurde onderwijsconcept is begrensd in haar capaciteit om leerlingen met andere onderwijsbehoeften op te nemen. In het volgende schema wordt het onderwijsconcept van de school weergegeven in de relatie tussen de mate waarin de lesmethode sturend is en de mate waarin diversiteit van leerlingen opgevangen kan worden. Scholen bevinden zich ergens op of onder de gebogen lijn. Voor De Wingerd ziet dat er als volgt uit:

De gebogen lijn geeft van links naar rechts een mogelijk model van de ontwikkeling van een onderwijsconcept, startend bij een strakke hantering van standaardmethoden. Via het oprekken van de methodegestuurde aanpak toont het model een omslag in de aanpak naar het starten van de lesinhoud bij de individuele onderwijsbehoeften van de leerlingen in de klas.

Let wel: de richting van links naar rechts geeft alleen een wenselijke richting aan wanneer:

- de school meer ruimte wil bieden aan de bestaande diversiteit onder de leerlingen;
- de school meer leerlingen met speciale onderwijsbehoeften onderwijs wil kunnen bieden;
- de leerlingenpopulatie van de school steeds meer divers wordt.

Toelichting: Het schoolteam gebruikt de CED leerlijnen en zijn in ontwikkeling om deze te verwerken naar de uitstroomprofielen. De verwerking in het LVS is al goed gevorderd. De leerdoelen van de leerlingen staan in de handelingsplannen met daarin beschreven de individuele aanpak, tempo, niveau en aanbod. De leerkrachten

maken daarbij wel gebruik van methoden, maar moeten per leerling vaak aanpassingen maken. De vraag van de leerling wordt serieus genomen (b.v. als een leerling Engels wil leren, dan wordt dat geregeld). Doordat het team nog niet werkt met groepsplannen, leveren de aanpassingen veel werk op en moeten de leerkrachten veel individuele instructie geven.

Groeimogelijkheden voor de school voor wat betreft het onderwijsconcept:

- De school constateert dat het leerniveau van de leerlingen steeds lager wordt en daarom zoekt men aansluiting met het ODC/KDC. In het schooljaar 2015-2016 is er door Careander een 'ODC-groep' gestart met drie leerlingen binnen de school, waarbij potentiële leerlingen worden voorbereid op het functioneren in een schoolse setting. Van deze drie leerlingen zijn twee leerlingen op school ingestroomd aan het begin van schooljaar 2016-2017. Doordat er geen nieuwe aanwas voor deze groep was, is er dit schooljaar geen nieuwe groep gestart. Wanneer er weer aanmeldingen zijn, kan dit wel weer gaan beginnen.
- Op dit moment zijn er grote didactische verschillen binnen de groepen, hetgeen een groot beroep doet op het klassenmanagement. De school kan (nog) meer gaan variëren met subgroepen voor een aantal ontwikkelingsgebieden, zowel binnen de groepen als groepsdoorbrekend.
- De school signaleert een trend dat er een toename is van 'geschonden' en 'gebutste' leerlingen. De therapeuten expertisegroep kan zich binnen het SWV profileren en positioneren om zodoende meer preventief te gaan werken met collega's van andere scholen. Ook is kennisdeling en uitwisseling in dit kader een goede optie.
- Het schoolteam kan de leerling (vooral in het VSO) sterker positioneren in het eigen leerproces door bijvoorbeeld leerlinggesprekken in te voeren, te gaan werken met portfolio's en meer ruimte te creëren voor zelfbeoordeling en reflectie van de leerling op zijn/haar prestaties.

Grenzen voor de school voor wat betreft het onderwijsconcept:

- De schoolleiding vraagt zich af wat het recht op onderwijs voor het aanbod op de school betekent in relatie tot het aanbod op het KDC/ODC. Op dit moment maakt het KDC al een soort 'voorselectie' van kinderen die dan worden geplaatst in de school. Onderwijs moet een meerwaarde hebben voor de leerling en deze meerwaarde dient te worden geëxpliciteerd.
- De verwachtingen omtrent het opbrengstgericht werken staan op gespannen voet met de vaak kwetsbare sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen. De groepen zijn op basis van de pedagogische hulpvraag samengesteld, waardoor er grote didactische verschillen ontstaan binnen de groepen. Dit is een lastige opgave voor de leerkrachten en kan het opbrengstgericht werken onder druk zetten.
- Het schoolteam ervaart dat er een grens wordt overschreden als het gaat om leerlingen met fysieke agressie. De vraag is of het team de expertise heeft hiermee adequaat om te gaan (kunnen), of men daartoe bereid is (willen) en wat dit betekent voor de aandacht en het welzijn van de andere leerlingen (tijd).

3.2 Groeimogelijkheden en grenzen op de vijf velden van voorzieningen

Tot nu toe ging het vooral over de fundering binnen een school voor het omgaan met verschillen tussen leerlingen. Die fundering is een noodzakelijke voorwaarde, maar niet genoeg. Tegemoet komen aan speciale onderwijsbehoeften kan niet zonder voldoende voorzieningen. Naarmate een school meer leerlingen heeft met speciale onderwijsbehoeften, zullen meer voorzieningen nodig zijn op de volgende velden:

- handen in de klas
- speciale onderwijsmaterialen
- aangepaste ruimtelijke omgeving
- teamexpertise en specialistische expertise
- relaties met organisaties buiten het onderwijs die zich met de leerling bezighouden

Hierna worden de voorzieningen op de school per veld ingedeeld op basis van de beschrijvingen die ook van toepassing zijn voor het regulier onderwijs. Ter vergelijking staan de volledige tabellen in de bijlage bij dit rapport.

Veld 1: de hoeveelheid aandacht/handen in de klas

Veld	Setting	
	Binnen de klas	Binnen de school
1. Hoeveelheid aandacht en tijd	• Er zijn twee paar handen in de klas, lk/oa voor intensieve (één-op-één) begeleiding, op permanente basis (gedurende de gehele week).	• Er is speciale onderwijszorg door zc, mt, naar behoefte beschikbaar op permanente basis (gedurende alle dagen). • Er is speciale onderwijszorg door 6 OB-ers (gedurende meerdere dagen per week).

Veld 2: de onderwijsmaterialen

Veld	Setting	
	Binnen de klas	Binnen de school
2. Onderwijsmaterialen	• Zorgleerlingen hebben zo nodig eigen leerlijnen voor de kernvakken, afgeleid van de kerndoelen. • Er zijn onderwijsmaterialen beschikbaar met speciale didactische kenmerken, speciale pedagogische/psychologische kenmerken en fysieke/lichamelijke kenmerken, tegemoetkomend aan kindspecifieke belemmeringen (bijv. verpleegmateriaal voor langdurig zieke kinderen).	• Er is een rijk geoutilleerde orthotheek met onderwijsmaterialen beschikbaar die tegemoet komen aan specifieke didactische kenmerken, speciale pedagogische/psychologische kenmerken en fysieke/lichamelijke kenmerken • Er wordt door de hele school gewerkt met een speciaal programma voor de sociaal-emotionele ontwikkeling (preventief pedagogisch schoolklimaat).

Veld 3: de ruimtelijke omgeving

Veld	Setting	
	Binnen de klas	Binnen de school
3. Ruimtelijke omgeving	• De lokalen zijn aangepast voor leerlingen met speciale bewegingsbehoeften (bijv. rolstoelgebruik), de lokalen zijn ruim bemeten, bieden deelruimtes voor diverse activiteiten. • Er zijn diverse praktijklokalen, voor techniek, groen en horeca.	• De binnen- en buitenruimte zijn volledig aangepast voor leerlingen met speciale bewegingsbehoeften (bijv. rolstoelgebruik, time-out), voor speciale verzorging (bijv. revalidatie, fysiotherapie) en voor speciale leerbehoeften (bijv. schooltuin). • Er zijn meerdere aparte ruimtes met een eigen functie (bijv. voor time-out).

Veld 4: de expertise

Veld	Setting	
	Binnen de klas	Binnen de school
4. Expertise	• Alle leerkrachten hebben kennis en vaardigheden in het omgaan met verschillen, zij weten de dialoog met de leerling te voeren. • De leerkrachten laten zich voortdurend bijscholen, m.b.v. coaching en 'training on the spot' (video-interactie-begeleiding). • Via externe audits/ex ante inspectiebezoeken blijven ik scherp.	• Het gehele team heeft algemene kennis van het omgaan met speciale onderwijsbehoeften van zorgleerlingen. • Experts vanuit meerdere disciplines met betrekking tot alle voorkomende stoornissen en beperkingen zijn direct beschikbaar (bijv. schoolmaatschappelijk werker, orthopedagoog, logopedist, kindersfiotherapeut). • Er is een ouderconsulent die belangen behartigt van ouders, hen wegwijs biedt in de 'wereld die zorg heet' (bijv. bij aanvragen extra voorzieningen).

De groeimogelijkheid op het gebied van expertise zit vooral in:

- Er zullen steeds meer vakgebieden ingericht gaan worden volgens het opbrengst gericht werken/ 1-zorgroute.
- Verdere versterking van de gevoeligheid bij de medewerkers omtrent de interactie en het primaire contact met de leerling en op grond daarvan een beeld van de ondersteuningsbehoeften van de leerling vormen.
- De Video Interactie Begeleiding (VIB) integreren in het primaire proces en de interactie tussen de medewerkers en de leerling. Vervolgens een koppeling tot stand brengen naar de groepsbesprekingen.

Veld 5: de samenwerking met andere instanties

Veld	Setting	
	Binnen de klas	Binnen de school
5. Samenwerking met andere instanties	• Het zorgteam, management en de leerkrachten werken intensief samen met professionals van externe instanties (hogescholen en universiteiten), benutten nieuwe wetenschappelijke inzichten en evidence based behandelingsmethoden (na raadpleging databank Effectieve jeugdinterventies*).	• Er is op structurele basis intensieve samenwerking en afstemming met vso en andere zorginstellingen (ook met Bureau Jeugdzorg) voor alle zorgleerlingen (bijv. gezamenlijke bijdrage aan uitvoering van ihp). • Externe experts zijn op afroep beschikbaar (bijv. speltherapeut, PMT, muziektherapie, ergotherapeut, faalangsttrainer, maar ook wijkagent, wijkverpleegkundige/schoolarts, leerplichtambtenaar). • Mogelijkheid tot aanbieden van aantrekkelijke (opvoedings)cursussen aan voor ouders i.s.m. instellingen.

3.3 Doelgroepenschool of integratieve voorziening

Een doelgroepenschool richt zich op een specifieke doelgroep zoals leerlingen met een lichamelijke beperking, een verstandelijke beperking, langdurig zieken etc. Mogelijk zullen nogal wat speciale scholen er (vooralsnog) voor kiezen om een doelgroepenschool te blijven. Zij zullen zich veelal kenmerken door een smal en verdiept arrangement. Smal in de zin van een kleine en af te bakenen doelgroep (meestal op grond van kindkenmerken) en verdiept in de zin van veel specialisme in het aanbod. Kenmerkend is de aanbodgerichtheid. Onder passend onderwijs kan in afstemming met het samenwerkingsverband deze keuze gemaakt worden.

Er zullen echter ook speciale scholen zijn die directer ten dienste van het regulier onderwijs willen en kunnen gaan werken. Zij worden wat we noemen een integratieve voorziening. Zo'n voorziening is per definitie vraaggestuurd. De 5 velden worden dan ook vraaggericht ingezet. Er zijn meerdere specialismen binnen deze school beschikbaar en de school is in staat om haar voorzieningen als het ware om de reguliere voorzieningen heen te brengen.

Doelgroepenschool	Integratieve voorziening
De doelgroepenschool is aanbodgericht.	De integratieve voorziening is vraaggestuurd.
De voorziening richt zich op een specifieke doelgroep.	De voorzieningen worden in aanvulling op de mogelijkheden van de reguliere scholen ingezet. Voorzieningen om de reguliere scholen heen.
De doelgroep heeft betrekkelijk uniforme onderwijsbehoeften.	Geen ordening op basis van medische en/of psychologische kenmerken, maar op basis van onderwijsbehoeften.
Leren in homogene groepen van leerlingen met de betreffende onderwijsbehoeften heeft de voorkeur.	Leren in heterogene groepen van leerlingen met verschillende onderwijsbehoeften heeft de voorkeur.
De benodigde expertise voor de doelgroep, vraagt een specialistische voorziening.	De inzet van de expertise die sommige leerlingen nodig hebben heeft een meerwaarde voor leerlingen die een dergelijke behoefte niet zo specifiek hebben.

Op dit moment wordt het vormen van een integratieve speciale voorziening belemmerd door wet- en regelgeving (bv. de criteria voor de schoolsoorten). Bij invoering van passend onderwijs kunnen samenwerkingsverbanden (incl. speciale scholen) zelf bepalen welke arrangementen bij welke voorziening worden aangeboden.

De Wingerd is te kenmerken als een in verband met de OZ-groepen en de leerlingen met speciale behoeften rond 'cluster 4-achtig' gedrag op het gebied van sociaal-emotioneel functioneren. De school heeft 1 ambulante begeleider die 5 leerlingen in het basisonderwijs begeleidt. Het gaat in dit geval vooral om leerkrachtondersteuning. Basisscholen kunnen via EduCare expertise inschakelen. Er bestaan expertiseteams op het gebied van logopedie, spelbegeleiding en LC-leerkrachten.

Careander biedt op school de mogelijkheid voor Buiten Schoolse Opvang (BSO) en vakantie opvang aan.

Welke groeimogelijkheden en grenzen ziet de school richting integratieve voorzieningen?

De schoolleiding heeft ambitie om, als dat binnen het samenwerkingsverband nodig blijkt, een bredere doelgroep op te gaan vangen, en wil geen gaten laten vallen in het dekkende aanbod van het SWV. Men wil de ondersteuningsvragen beantwoorden die op de school afkomen en men wil complementair zijn.

Wanneer dat wenselijk is zal de school positief staan in initiatieven om intensief samen te werken met andere scholen en zorginstellingen. De prioriteit ligt hier bij lokale ontwikkelingen.

- De school heeft vorig jaar een kleutergroep van het ODC de Schutse in de school opgevangen en zal dat weer doen als daar vraag naar is.
- Met "De Arend", school voor speciaal basisonderwijs is overleg gaande om van beide scholen de activiteiten meer op elkaar af te stemmen en de mogelijkheden na te gaan om het onderwijs op één locatie te concentreren.
- Met een aantal scholen voor (speciaal) basisonderwijs, kinderopvang en jeugdhulp worden mogelijkheden verkend om in de toekomst een IKC in Nunspeet Oost te realiseren

Het team staat open voor vernieuwingen en het verbreden van de doelgroep. Wel wordt er benadrukt dat de expertise moet blijven en het (Voortgezet) Speciaal Onderwijs nodig zal zijn om de juiste plek voor de leerling, die dat nodig heeft, te kunnen bieden.

Het team is bereid om veel aanpassingen door te voeren voor de leerling en men heeft daarmee ook al ervaring, zoals met slechtziendheid, slechthorendheid en rolstoelgebruik. Een grens is wellicht fysieke agressie. Tenslotte wil het schoolteam pro-actief zijn en de contacten met de andere scholen binnen het SWV intensiveren, omdat de expertise van de scholen bij elkaar bekend moet zijn.

4. Tot slot

De Wingerd is te karakteriseren als overwegend **een verbrede doelgroepschool** voor ZML (= Zeer Moeilijk Lerenden) met een aanbod voor OZ-groepen. De school staat, wanneer daar een beroep op wordt gedaan open voor een ontwikkeling richting een **meer integratieve voorziening**. Men stelt zich open voor de samenwerking binnen het SWV.

De Wingerd toont zich een open, gastvrije school met oog voor de leerling. Het schoolteam gaat graag de discussie aan rond de onderwijszorg naar aanleiding van de ontwikkelingen rond Passend Onderwijs. **Als de leerling daar maar bij gebaat is!**

Bron:

Dit School Ondersteuningsprofiel is een update van het verslag van de audit die door Jeroen Schuiter van de M&O- groep in april 2012 is gemaakt.